

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 656
van **STEVEN COENEGRACHTS**
datum: 22 februari 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Woningen en bedrijfsruimten - Reiniging luchtventilatiesystemen

Bij nieuwbouw of ingrijpende energetische renovaties geldt reeds enige tijd de verplichting om een volledig nieuw ventilatiesysteem te installeren. De verouderde woning- en gebouwenmarkt in Vlaanderen beschikt echter nog niet over deze systemen. In verouderde woningen of gebouwen is men genoodzaakt ruimten voldoende te verluchten door ramen open of op een kier te zetten. Toch blijkt uit onderzoek dat natuurlijke ventilatie niet volstaat om te allen tijde een zuivere luchttoevoer te garanderen en dat ook mechanische ventilatiesystemen geen zekerheid bieden voor zuivere lucht.

In een artikel uit Knack van 30 oktober 2020 lezen we in het kader van de verspreiding van het coronavirus het volgende: "Volgens het keuringbedrijf Vincotte onderschatten bedrijven, maar ook scholen, magazijnen en concertzalen, de verspreiding van het coronavirus via hun ventilatiesystemen. Daarom hergebruiken ze in de meeste gevallen lucht van in het gebouw die al gekoeld of verwarmd is geweest. Net daardoor kan een virus zich ook gemakkelijker verspreiden. Daarom is het belangrijk de risico's van de huidige systemen in kaart te brengen en op basis daarvan concrete maatregelen te nemen voor elk gebouw. Dit is één van de zaken waar bedrijven nog te weinig rekening mee houden om verspreiding van het virus tegen te gaan."

In datzelfde artikel stelt Renson, een bedrijf dat in ventilatie en zonnewering doet, het volgende : "Ventilatiesystemen houden geen virussen tegen, maar kunnen wel het risico op verspreiding tot een minimum beperken, mits ze correct werken, goed onderhouden zijn en de filters tijdig worden vervangen." Indien ventilatiesystemen onvoldoende onderhouden en gereinigd worden, zullen deeltjes zich ophopen in de ventilatiekanalen, met de ontwikkeling van bacteriën en een negatieve impact op de gezondheid tot gevolg.

Ook tijdens de vorige legislatuur werden hierover vragen ingediend. In zijn antwoord op schriftelijke vraag nr. 273 van 22 februari 2019 van mevrouw Laurence Libert reageerde toenmalig minister Van den Heuvel als volgt: "Het onderhoud van een ventilatiesysteem moet gebeuren volgens de specificaties die gegeven worden door de fabrikant of installateur. De map Bouw Gezond geeft ook algemene richtlijnen over de reiniging van kanalen, vervangen van filters, tips over de soorten filters en het andere onderhoud in de fiches over ventilatie. Het afsluiten van een onderhoudscontract kan er ook voor zorgen dat onderhoud volgens de specificaties uitgevoerd wordt."

De minister antwoordde eveneens dat het Departement Omgeving, in samenwerking met de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), het Vlaams Instituut Gezond Leven, het Netwerk Architecten Vlaanderen (NAV) en het Agentschap Zorg en Gezondheid, aan een tool werkt voor het bepalen van de ventilatievoorzieningen in schoolgebouwen.

"Bijkomend wordt ook een technische fiche voor scholen(ver)bouwers ontwikkeld, die input geeft over hoe de technieken in een school ontworpen kunnen worden om ervoor te zorgen dat de binnenlucht gezond is", aldus nog de minister.

1. Hoeveel Vlaamse woningen beschikken over een mechanisch ventilatiesysteem?

Graag een overzicht per type (B, C, D), per jaar en per provincie voor de periode 2015-2020.

2. Welke types ventilatiesystemen (A, B, C of D) worden het meest gekozen bij nieuwbouw en ingrijpende renovatie bij EPB-aangifte (EPG: energieprestatie en binnenklimaat)?

Graag een overzicht per jaar en per provincie voor de periode 2015-2020.

3. Hoe verhouden de cijfers uit vraag 1 en 2 zich tegenover het totale aantal woningen?
4. Hoeveel zogenaamde 'minimale ventilatievoorzieningen' werden bij gewone renovaties uitgevoerd? Wordt hier ook voor ventilatiesystemen (A, B, C of D) gekozen?

Graag een overzicht per jaar en per provincie voor de periode 2015-2020.

5. Hoeveel controles werden er de voorbije vijf jaar uitgevoerd omdat de verplichting tot ventilatie-eisen bij zowel nieuwbouw, ingrijpende energetische renovaties als gewone renovaties niet werd nageleefd?

Graag een overzicht per jaar en per provincie voor de periode 2015-2020.

6. Hoeveel Vlaamse bedrijfsruimten beschikken over een mechanisch ventilatiesysteem?

Graag een overzicht per type (B, C, D) per jaar en per provincie voor de periode 2015-2020.

Hoe verhoudt zich dat tegenover het totaal?

7. Overweegt de minister te voorzien in een verplichte reiniging van de ventilatiekanalen? Waarom wel of niet?
8. Zal de tool voor het bepalen van ventilatievoorzieningen in schoolgebouwen ook uitgebreid kunnen worden naar de bepalingen van ventilatievoorzieningen in openbare gebouwen en bedrijfsruimten?

ANTWOORD

op vraag nr. 656 van 22 februari 2021

van **STEVEN COENEGRACHTS**

1. Het VEKA bezorgde mij cijfers op basis van de opgemaakte energieprestatiecertificaten (EPC) voor bestaande woongebouwen. Tabel 1 in bijlage is een weergave van het aantal EPC-certificaten per indienjaar en hoeveel daarvan beschikken over een mechanisch ventilatiesysteem. De cijfers zijn niet beschikbaar per provincie. Het overgrote deel van de bestaande woningen beschikt niet over een ventilatiesysteem. Slechts in 7% tot 11% van de EPC's wordt een mechanisch ventilatiesysteem gerapporteerd. Daarvan zijn het grootste aandeel C-systemen (5 à 9%), gevolgd door D-systemen (1 à 2%). B-systemen vormen een niche (ongeveer 0,2%).
2. Op basis van de ingediende EPB-aangiftes tot 31 december 2020 voerde het VEKA een analyse uit. Tabel 2 en 3 in bijlage zijn een weergave van het aantal EPB-aangiftes per aanvraagjaar met het geplaatste ventilatiesysteem voor respectievelijk nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties van woningen. De gegevens per provincie zijn niet beschikbaar. De gegevens voor aanvraagjaar 2018 en 2019 zijn nog voorzichtig te interpreteren. Bij nieuwbouw worden de laatste jaren bijna enkel nog mechanische ventilatiesystemen geplaatst, waarbij ongeveer 60% D-systemen en 40% C-systemen. Bij ingrijpende renovaties wordt in bijna 2 op 3 woningen een C-systeem geplaatst en in 1 op 3 woningen een D-systeem.
3. Volgens kadastrale gegevens van 2020 zijn er in Vlaanderen momenteel 3.083.936 wooneenheden. De nieuwbouwgegevens met bijna 300.000 eenheden komen quasi overeen met het woningpark vanaf 2006. Daarvan zijn dus ongeveer 283.000 woningen voorzien met een mechanisch ventilatiesysteem. Voor de resterende 2.085.000 eenheden voor 2006 kunnen we best terugvallen op de vastgestelde aandelen volgens het EPC, aangezien de ingrijpende energetische renovaties hiervan maar een heel kleine en specifieke subset vormen. Extrapolatie geeft dan 145.000 à 230.000 bijkomende mechanische ventilatiesystemen in bestaande woningen voor 2006. In totaal bedraagt de schatting dus 400.000 à 500.000 mechanische ventilatiesystemen in woningen.
4. In tabel 4 worden per indienjaar en aanvraagjaar het aantal EPB-plichtige woningrenovaties getoond. Voor dit type werken gelden inderdaad minimale ventilatievoorzieningen in nieuwe ruimten en in bestaande ruimten waar vensters worden vervangen. Zoals gezegd is een overzicht per provincie niet beschikbaar.
5. De EPB-aangifte wordt ingediend in de energieprestatiedatabank en automatisch gecontroleerd op conformiteit. Van die aangiftes worden er gemiddeld 1800 boetes opgelegd voor het niet voldoen aan de EPB-eisen. Volgens de informatie van het VEKA hebben de meeste van deze boetes betrekking op gebrekkige of ontbrekende ventilatiesystemen.
6. Net zoals bij de woningen beschikken bijna alle nieuwbouw niet-residentiële gebouwen vanaf 2006 over een ventilatiesysteem. Het VEKA beschikt echter niet over een analyse van de toegepaste types ventilatiesystemen bij bedrijfsgebouwen of over de relatie tot het totale bedrijvenpark. Voor aanvraagjaar 2017 werd het ventilatiesysteem als geheel enkel gerapporteerd voor kantoren en scholen. Vanaf 2017 gebeurt dat voor alle types niet-residentiële gebouwen. De resultaten daarvan zijn in tabel 6 in bijlage

opgenomen. In meer dan 4 op 5 niet-residentiële gebouwen wordt een D-systeem toegepast.

7. Het VEKA merkte in het verleden op dat de ventilatie-eisen bij EPB-plichtige werken niet altijd even kwalitatief werden uitgevoerd. Vanaf 2016 werd daarom in de EPB-regelgeving een kwaliteitskader ingevoerd voor de ventilatie in woongebouwen, bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties. De aangifteplichtige moet dan een ventilatieverslaggever aanstellen die ervoor zorgt dat een ventilatievoorontwerp en een ventilatieprestatieverslag worden opgemaakt en die controleert of de installatie aan het kwaliteitskader van de STS-P 73-1 voldoet. Op dit moment blijft mijn focus dan ook in eerste plaats op een goede uitvoering van de ventilatie-installatie bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties. Door in te zetten op begeleiding en kwalitatieve uitvoering ga ik ervan uit dat de bouwheren ook op het belang van de reiniging van het systeem worden gewezen. is. Eens geplaatst, moet een ventilatiesysteem onderhouden worden om de goede werking te waarborgen. Onderhoud moet gebeuren volgens de specificaties van de fabrikant of installateur. Ook de reiniging van kanalen hoort bij het normaal onderhoud van een ventilatiesysteem. In de map bouw gezond staan algemene richtlijnen voor het onderhoud van ventilatiesystemen (<https://omgeving.vlaanderen.be/fiches-bouw-gezond>), die fiches werden in verleden, in samenwerking met NAV (architectenvereniging) verspreid naar architecten en bouwprofessionelen.
8. Het departement Omgeving is van plan om de digitale tool aan te passen zodat die ook kan gebruikt worden in openbare gebouwen en bedrijfsruimten.

BIJLAGEN

[Tabellen 1-6](#)